

La Borne anno nu

Als ik de laatste kilometers afleg op weg naar mijn chambre d'hôtes, op een steenworp afstand van La Borne, realiseer ik me eens te meer waarom ik hier jaar na jaar wil terugkeren. De onmetelijke gouden graanvelden, manoirs en kastelen verscholen in de koele bossen, de pittoreske dorpjes die de wijnlandschappen van Sancerre sieren, de heuvels vol zonnebloemen die je toelachen en de wetenschap dat er binnen een straal van tien kilometer bijna zestig keramisten te vinden zijn.

DOOR BIE VAN GUCHT

De geschiedenis van La Borne en een bezoek aan de ateliers in het centrum zijn reeds geschetst in een vorig artikel (KLEI nr. 4, 2009). Ook Jean Linard, keramist-fantast werd uitgebreid voorgesteld (KLEI nr. 6, 2009). Deze bon vivant overleed begin dit jaar en laat zijn onvoltooide *Kathedraal* na aan talrijke bewonderaars. Het domein is nog steeds te bezichtigen.

Centre Céramique Contemporaine La Borne (CCCLB) Nu is er het gloednieuwe keramiekcentrum in La Borne. Sinds 1988 werd er gedroomd, vergaderd en gewerkt aan plannen voor de uitbouw van dit Mekka van de keramiek. De realisatie van dit moderne, internationale centrum nam ongeveer twee jaar in beslag. Het resultaat is indrukwekkend: een ruimte van zeshonderd vierkante meter, uitsluitend gewijd aan keramiek. Een oase van rust: een open architectuur waarin licht, natuur en dorpszicht geïntegreerd zijn. De permanente tentoonstelling presenteert op een overzichtelijke manier het werk van de zeventenvijftig keramisten van de Association. Ruimtelijk, mooi opgesteld, een tocht door de wereld van deze keramisten. Hier kan hun werk gekocht worden, maar de bezoeker kan hier eveneens beslissen langs welke ateliers zijn ontdekkings-tocht zal lopen.

Een grote ruimte in het centrum is gereserveerd voor wisselende tentoonstellingen. Jaarlijks krijgen enkele gerenommeerde keramisten de kans om hun werk te tonen, met ruimte voor video en educatieve opstellingen. Door de grote ramen kijk je uit op de overdekte anagama-oven die door groepen gehoord kan worden voor een houtstook. En dan is er nog de ruimte voor *cartes blanches* waarin de keramisten van de vereniging hun eigen tentoonstelling kunnen realiseren. Ten slotte biedt de bibliotheek tal van naslagwerken.

Centre Céramique Contemporaine La Borne: een ruimte van zeshonderd vierkante meter, uitsluitend gewijd aan keramiek

La Borne heeft zich zeker op de wereldkaart geplaatst met het gloednieuwe centrum. In september en oktober van het afgelopen jaar had hier de elfde internationale keramiek-ontmoeting plaats, met op verschillende plaatsen houtstook, workshops, lezingen en tal van tentoonstellingen. Negentien internationale keramisten gingen de uitdaging aan om een traditionele houtstook te doen in de grote oven (zestien kubieke meter) van de Talbot ateliers. Deze oven, die op de lijst staat van beschermde monumenten, dateert uit het begin van de negentiende eeuw. Daarnaast stookten jonge gastkeramisten de anagama-oven (vier kubieke meter) in het CCCLB. La Borne mag zich trots het kruispunt noemen waar traditionele en hedendaagse keramisten elkaar ontmoeten. Ontmoetingsplaatsen in het dorp, en daarbij een bron van laatste nieuwtjes en roddeltjes, zijn de befaamde *épicerie* en *baresto Le Kilomètre*. In deze *baresto* is een tentoonstellingsruimte ingericht voor keramiek die gedeeld wordt door vijf kunstenaars: Pep Gomez, Rachid Djabela, Nicolas Rousseau, Maya Michenmacher en Christine Limosino-Farretto.

Ronddwalen in de dorpen rond La Borne

Aangezien in het vorige artikel enkele keramisten uit La Borne aandacht kregen, trek ik nu in een grote boog rond het centrum. Het is onmogelijk om alle ateliers aan bod te laten komen. Bij sommigen sta ik voor een gesloten deur: op reis, geen zin in pottenkijkers, lunchtijd... Bij de meesten word ik hartelijk ontvangen en ben ik meteen in de ban van de magie van klei, vuur en houtovens.

Mijn eerste bezoek is aan het atelier van Dominique Legros, de president van de CCCLB. Op weg naar hem rijd ik langs het atelier van Yang Seung-ho waar heel wat beweging op het erf merkbaar is. Yang, de Koreaanse keramist die zijn tijd verdeelt

tussen zijn ateliers in Korea, Zwitserland en Frankrijk, is erg populair in België omwille van de vele workshops en gastcolleges die hij geeft. Voor Yang is het proces van werken met de aarde, de stook en de interactie belangrijker dan het resultaat zelf. Klei is voor hem bijna een religie. Het is niet verwonderlijk dat het houtstookproces essentieel is in zijn werk. Jaarlijks geeft Yang workshops waarbij de anagama-oven gestookt wordt.

Het atelier van Dominique Legros ligt goed verscholen in een klein steegje in Ruelle. Vol enthousiasme vertelde een van de medegasten in de *chambre d'hôtes* over haar intense stage bij deze keramist. Inderdaad, vol passie en vuur werkt Legros met zijn cursisten en legt hij mij zijn werk uit. Sinds 1980 werkt Dominique Legros in dit atelier, waar ook opleidingen verzorgd worden. Naast een permanente vorming (methodisch, technisch, experimenteel) worden enkele zomerstages georganiseerd. In dit atelier komt alles aan bod: opbouw volgens verschillende technieken, raku, naked raku, kopermat, rookstook, houtstook. Ik loop door de tuin en bewonder de fantasierijke draakoven. Deze keramist is intens verbonden met de klei, met La Borne en de filosofie van het vuur en hij bracht, als president van de CCCLB, de immense taak voor de uitbouw van het gloednieuwe keramiekcentrum tot een goed einde. Aansluiten bij de CCCLB kan voor keramisten die binnen een straal van veertig kilometer rond La Borne wonen. Onder de keramisten is er een grote openheid: er wordt samen gestookt, en er hebben regelmatig groepstentoonstellingen, lezingen en uitwisselingen plaats. In ruil daarvoor wordt een financiële bijdrage gevraagd en er worden fysieke werkzaamheden verwacht. Naast de zevenenvijftig aangesloten leden zijn er rond La Borne nog ongeveer veertig ateliers te vinden

Foto's van links naar rechts: CCCLB, La Borne:

De ruimte voor gasttentoonstellingen

De vaste opstelling van de leden

Zicht op de anagama oven

Ik word hartelijk ontvangen en ben meteen in de ban van de magie van klei, vuur en houtovens

van niet-aangesloten keramisten. De website van Dominique Legros is een bron van informatie over het reilen en zeilen van de keramiekwereld in en om La Borne. De meester neemt me mee naar zijn eigen tentoonstellingsruimte. Het werk overweldigt, is krachtig en toch zacht en teder.

Op een van mijn wandelingen kom ik in contact met de Nederlandse keramist Nirdosh Petra Van Heesbeen. Reeds verschillende malen had ik verlangend binnengegluurd in haar atelier, een voormalige *épicerie*. Nu is ze er voor een gezellig babbeltje. Omdat ze niet permanent in de buurt woont, is ze ook niet aangesloten bij de Association. Haar banden met La Borne gaan ver terug. In 1973 maakte ze kennis met onder meer Anne Kjaersgaard, Jean Linard, Gwen Hansen, Christine Pedley en Steen Kepp. Het was liefde op het eerste gezicht. In de jaren negentig bouwde zij haar eigen houtoven.

Ik kom langs het atelier van Nicole Crestou, maar vind niemand thuis. Desondanks geniet ik van beelden her en der opgesteld in de tuin. Eigenzinnige figuren van mensen, dieren, mythische creaturen. Een wereld van fantasie. Figuratief werk vind ik eveneens bij Jean-Luc Belleville, Emmanuel Buchet, Isabelle Coeur, Claude Gaget, Jean Guillaume, Brigitte Labb, Charlotte Poulsen, Lulu Rozay, Marion Dallois-Severijnen, Françoise Quiney en Nicolas Rousseau. In Morogues bezoek ik het atelier van Claudie Guillaume-Charnaux. Bij Claudie raak ik vertederd door de zachte pastelschilderingen en mooie kleurschakeringen. Net als bij de dames Marie-Laure Cantuel en Machiko geniet ik van een subtiel verfijning.

Het werk van Nadia Pasquer heeft eveneens een bijzondere aantrekkingskracht: sferen, planeten, geometrische voorwer-

pen, sterren, alles perfect gerookstookt. Er is beweging in het atelier, maar ik ben gewaarschuwd: hier blijft de deur meestal toe. Ook vandaag dus.

Bij de keramisten met verfijnd gepolijst werk hoort ook Brigitte Marionneau. Zij is een raku-fanaat met poëtische reeksen als *Les bols de la plume*, *L'épi-derme*, *Le blé-du-coeur*, *Au bord du paysage*...

François Maréchal introduceert met een bijzondere charme zijn werk. Ik ben meteen weg van dit gave monumentale werk. Hij loodst mij ook naar het atelier van Agnès Chapelet, een van de vurige fanaten van de houtstook. Haar atelier bruist. Ik krijg deskundige uitleg over haar houtoven, kan meestoken wanneer ik wil. Enthousiast vertelt ze over haar werk, ondertussen loopt het kinderatelier door, wordt er raku gestookt, gedecoreerd, ingerookt.

Het is lang zoeken naar het atelier van Pep Gomez en onverwachts verzeil ik bij Jean Jacquinot, net terug van een keramiekmarkt. Hij toont mij zijn schitterende ovens.

Deze tocht beëindig ik bij David Louveau de Guigneraye. Net zoals vorig jaar vind ik in dit atelier een oosterse rust. David brengt de prachtige Koreaanse techniek van de *punch'ong* tot leven; leeft op het ritme van de thee-rituelen, werkt met een intens geduld een reeks porseleinen schaaltes af en wordt een spraakwaterval wanneer hij zijn twee houtovens toont en over de filosofie van zijn stook vertelt... ■

Informatie over La Borne:

www.ceramiclaborne.org • www.laborne.org • www.dominique-legros.fr

Foto's van links
naar rechts:
Werk van Nicole
Crestou

Werk van Domi-
nique Legros

FOTO'S: BE VAN
GUCHT